

kopējais portfeļa gada ienesīgums būtu kādi 13 %. Pat krītošā tirgū tas ir iespējams. Šie nenotikušie darījumi tika uzrādīti investoru pārskatos, kas norādīja uz stabilu peļņu un Dievam līdzīgu gaišredzību. Neviens cits tirgū tā nevarēja, tāpēc arvien vairāk investoru pievērsās tieši Bērnijam Medofam.

Neviens (!), ieskaitot auditorus, neiedomājās pārbaudīt darījumu īstumu. Tika pārbaudītas vērtspapīru cenas to pirkšanas un pārdošanas brīžos – tās sakrita izcili (ko citu var gribēt no profesionāla un atzīta vērtspapīru tirgus veidotāja?!), bet ne vērtspapīru apjomi, kas it kā bija “iejukuši” vērienīgajā un reālajā tirgus veidošanas biznesā.

“Ikviens tirdzniecības darījums, ikviens tirdzniecības rīkojuma orderis, ikviens konta izraksts, ikviens apstiprinājums, ikviens saistītais

Izmantojot savu nāvi kā sākuma stratēģiju, lielos tirgos ir iespējamas ilglaicīgas finanšu piramīdas.

ieraksts – viss bija fiktīvs,” atzina Vērtspapīru un valūtas komisija. Lai automatizētu šāda apjoma fiktīvu dokumentu radīšanu, Bernards Medofs un finanšu direktors Frenks Dipaskali bija izveidojuši speciālu datorsistēmu. Tā kā shēma ietvēra fondus ar miljardiem dolāru lieliem aktīviem, viņiem vajadzēja nodrošināt, lai darījumi izskatītos kā atsevišķi un dažādos laikos veikti. Šim nolūkam viņi izmantoja arī nejaušo skaitļu ģenerēšanas programmas, lai ārēji izskatītos, ka tirdzniecība notiek ar dažādiem laika intervāliem. Tagad ir noskaidrojies, ka sistēma nav bijusi ideāla – piemēram, nesenās klientu atskaitēs ir figurējis *Fidelity Spartan U.S. Treasury Money Market Fund*, kas nepastāv kopš 2005. gada. Taču šādas sīkas neatbilstības auditori plaukstošajā uzņēmumā nebija spējuši atrast.

Ilūzijas, kas rada realitāti

Uz darbinieku jautājumu: “Kā mēs visi varējām būt tik akli?”, FIB aģente atbildēja: “Neko tādu man līdz šim vēl nav nācies redzēt. Jūs visi esat dzīvojuši Disnejlendā.”

Piemēram, darbinieki zināja, ka šefs nav draugos ar datoru, jo darbā viņš to nelietoja. Tas izrādījās kļūdainais secinājums, jo mājās Medofs ar datoru strādāja intensīvi.

Septiņpadsmitajā stāvā klientu serviss bija ļoti slikts. Bet labāku nevajadzēja, jo kļūt par Bērnija klientu bija pagodinājums. Personāldaļas vadītāja rūpējās, lai darbā tiktu pieņemti zema līmeņa klerki, galvenokārt, strādājošas mātes, kas saņēma ne vairāk par 1600 latiem mēnesī. Viņas bija jaunas un naivas, bez finanšu izglītības un nespēja saprast notiekošo. Savai sekretārei Bērnijš teica: “Ja tu gribi mācīties, ņem mākslas vēsturi, es to apmaksāšu. Tikai ne biznesu!” Savukārt sava nozieguma līdzdalībniekiem Frenkam un personāldaļas vadītājai Bērnijš maksāja karaliski. Sešdesmit vienu pēdu garas jahtas un *Bentley* automobiļi bija tikai redzamākā daļa no viņu kompensācijas. Bērnijš bija augstsirdīgs: reizēm viņš jaunlaulātiem darbiniekiem apmaksāja visu medusmēnesi, reizēm rūpējās par darbinieku bērniem, lai tie varētu sākt darbu viņa firmā.

Bērnijam ļoti palīdzēja zināšanas par auditoru respektu pret starptautiskiem darījumiem. Bērnijš bija paskaidrojis, ka viņa ASV darījumus depozitārijā viņa vārdā it kā veic Eiropas bankas un otrādi – Eiropas darījumus veic ASV dīleri. Neviens (!) nekad nepārbaudīja šādu “starptautisku” biznesu.

Medofs pārbaudītājiem atklāja tikai daļu no sava biznesa. Viņš uzrādīja tikai 10 – 25 darījumu kontus, kuru saturu viņš īpaši rūpīgi kontrolēja, bet kopējais kontu skaits, ko viņš pārvaldīja, bija mērāms tūkstošos. Ilgu laiku Medofs vispār nebija reģistrējies Vērtspapīru un valūtas komisijā kā investīciju padomnieks – tik izveicīgs viņš bija!

Izejas stratēģija un patiesība Medofa režijā

Galvenais jautājums Medofa rīcības izpratnei ir viņa sākotnējā stratēģija. Bērnijš Medofs nebija tik apmāts, lai nesaprastu finanšu piramīdas galīgumu un uzsāktā neatgriezeniskumu. Viņš neplānoja bēgt uz Argentīnu vai mainīt savu identitāti. Kāds bija viņa nozieguma “pozitīvais” scenārijs?

Atbildi var dot Medofs pats: iespējams, mūs sagaida aizraujoša grāmata.

Pagaidām var tikai spekulēt, mēģinot izprast šo cilvēku. Biedējošākā ir atziņa, ka viņš būtu varējis noturēt kontroli pār savu piramīdu līdz savas nāves dienai – finanšu piramīdas analīze liecina, ka kritisks izrādījās 2008. gada rudens, kad akciju tirgus piedzīvoja strauju sabrukumu. Lielie investori pieprasīja lielas izmaksas – 7 miljardus dolāru – ko Medofs nevarēja veikt.

Bez šiem satricinājumiem viņš savu piramīdu būtu turpinājis būvēt vēl gadus desmit. Tas bija iespējams, jo solītie augļi 10 – 15 %